

Za slobodu

Nie je možné v kontexte stĺpčeka na prednej strane novín vyjadriť, čo pre slovenskú spoločnosť znamená fakt, že naši pradedovia, dedovia či otcovia zdvihli zbraň, um i slovo a postavili sa ozbrojenému nepriateľovi v časoch 2. svetovej vojny.

Fakt je však ten, že to urobili. A nech sú polemiky medzi odborníkmi či autoritami o pozadí, o pohnútkach, o cieľoch tohto povstania akékoľvek, tak mladí slovenskí chlapi i s pomocou zahraničných spolubojovníkov ukázali, čo je hrdosť, čo je túžba po slobode.

Rozmýšľam nad dnešnými paralelami. Isto, aktuálne neriešime to, čo naši predkovia pred 75 rokmi. No bojovníkov proti všetkému a za všetko máme na tisíce aj teraz. Väčšinou schovaných za neznámymi šiframi, pseudonymami, tzv. „nickami“, využívajúcich slobodu sociálnych sietí na internete či v tlačенých médiách.

Spomenul som slovo – slobodu, a to schválne. Lebo tak, ako sme si pred pár týždňami spomínali na tých, čo dali hrdosť tomuto národu pred 75 rokmi pre slobodu, tak si o chvíľu budeme pripomínať 30 rokov od povstania či revolty ďalšej skupiny dedov a otcov, ktorí svojím postojom a odporom umožnili slobodu nám všetkým užívať naplno.

No nezneužívajme ju a neznásilňujme, lebo to v čase slobody veľmi láka. Oni všetci však za ňu bojovali.

A v tomto kontexte si vážme jedných aj druhých.

Dušan Pevný

Som jeden z nich



Myslím si, že téma mladej generácie veľmi rezonuje v dnešnej spoločnosti. Často sa ozývajú názory, že mladá generácia je naivná, príliš flegmatická, často vytrhnutá z reality a hlavne závislá na moderných informačných technológiách, postrádajúc klasické medziľudské vzťahy a spoločenský kontakt. Mnohé z tohto je do istej miery pravda, ale odsúdiť takto celú mladú generáciu nie je spravodlivé.

Pri posudzovaní sú podľa mňa najdôležitejšie dva aspekty, ktoré vo veľkom súvisia s vyššie uvedenými vlastnosťami. Sú to vplyv moderných technológií a názor na politické a spoločenské diania. Moderné technológie sú súčasťou nášho každodenného života. Uľahčujú a posúvajú náš život v oblastiach ako zdravotníctvo, školstvo, financie, doprava, priemysel a v mnohých ďalších. Samozrejme, negatívne vplyvy sú aj tu prítomné, strata záujmu o okolie je veľmi nebezpečná a v dnešnej dobe čoraz viac hroziaca, preto si myslím, že je našou úlohou využívať moderné technológie rozumne. V mnohom sú totiž ako oheň, sú dobrým sluhom, ale zlým pánom.

Druhou dôležitou oblasťou je, ako som už spomenul, záujem o politické a spoločenské dianie. V tejto oblasti sú pre časť mladej generácie typické 2 negatívne postoje. Tým prvým je absolútny nezáujem. Ten pramení hlavne z názoru, že politika a spoločnosť mladého človeka nijak neovplyvňuje, nepomáha ani neškodí, a tak nie je potrebné, aby sa mladý človek

o ňu zaujímal. Druhým, podľa mnohých oveľa nebezpečnejším postojom, je tendencia inklinovať k extrémistickým, najmä krajne pravicovým hnutiam.

Dôvodom, prečo sú také populárne najmä medzi mladou generáciou je ten, že ponúkajú „jednoduché“ riešenia na všetky problémy. Sú to často krátkozraké populistické opatrenia, ktoré sa mnohokrát neštítia používať názory a idey nacizmu a fašizmu a určovať ako príčiny problémov národnostné, náboženské alebo kultúrne menšiny.

Ak by som mal zhrnúť celú problematiku, treba si uvedomiť, že mladý človek je na jednej strane veľmi inovatívny, vizionársky a mnohokrát akčný, avšak taktiež neskúsený, často naivný, namyslený a hlavne ľahko ovplyvniteľný. Preto mojím poslanstvom na záver je, aby sa mladý človek nechal riadiť svojím názorom, aby počúval rady starších a skúsenejších. Myslím si, že kombináciou týchto 2 skupín faktorov si mladý človek môže vytvoriť racionálny a pomerne nezávislý názor.

Martin Kudla ml.

Prístavba Materskej školy

Zaujalo nás

Výstavba nového pavilónu Materskej školy v Trenčianskych Stankovciach rezonovala v plánoch vedenia obce už nejaký ten rok. Bola jednou z priorit starostu obce, nakoľko tlak na zvýšenie počtu prijatých detí v materskej škole vyvolala populačná vlna v našej obci i nárast počtu obyvateľov. Zároveň sa objavili možnosti získať zdroje z eurofondov na jej výstavbu (dostaneme nenávratný príspevok od MPAVR SR maximálne do výšky - 360.905,50 €), a tak obec prispeje zo svojho rozpočtu iba povinnou spoluúčasťou a uhradí položky, ktoré riadiaci orgán (MPAVR SR) neuznal ako oprávnené.

Projektovú dokumentáciu zhotovila spoločnosť PORIS s.r.o. z našej obce, pod vedením Ing. Ľubomíra Porubana v marci 2017. V nej sme sa v sprievodnej správe z Projektu stavby pre stavebné povolenie dočítali: „Novostavba pavilónu Materskej školy bude mať hlavný vstup do budovy orientovaný zo severovýchodnej strany (smerom k existujúcej budove materskej školy). Pred domom je v pravej časti pozemku situovaná spevnená plocha chodníka, ktorý bude slúžiť na prístup k budove. Plocha bude napojená na existujúcu prístupovú komunikáciu.“

Zhotoviteľom stavby je spoločnosť STACON s. r. o., Trenčianska Turná, ktorý vyhral verejno-obchodnú súťaž na dodávateľa stavby a jeho cena diela bola nižšia (454.359,13 €) ako predpokladal projektant (477.487,06 €).

„Pavilón materskej školy je navrhnutý ako samostatne stojaci jednopodlažný objekt zastrešený kombináciou šikmej pultovej strechy a 4 plochých striech (viď vizualizácia stavby). Navrhovaná novostavba patrí z hľadiska energetickej náročnosti do kategórie nízkoenergetických. V objekte sa uvažuje s realizáciou obno-

viteľného zdroja energie, a to umiestnením lokálnych rekuperačných jednotiek,“ hovorí v ďalších kapitolách správy projekčná kancelária PORIS.

Projektant záverom v sprievodnej správe hovorí: „Architektonické a výtvarné riešenie objektu zohľadňuje v dokumentácii požiadavky investora na dodržanie charakteristických prvkov a farebného riešenia stavby. Samotná prístavba obsahuje tieto miestnosti – zádverie, kotelňu, šatne, umývárne detí, miestnosť pre voľno-časové aktivity, denná miestnosť (trieda), jedáleň, izolačka, zázemie pedagógov vrátane šatne a WC, miestnosť pre špeciálneho pedagóga a sklad lôžok a hračiek. Zastavaná plocha stavby vrátane terasy je 615,60 m².“

Ostáva veriť, že napriek tomu, že sa obec zaviazala uznesením 11/2017 zabezpečiť financovanie prípadných neoprávnených výdavkov daného projektu z rozpočtu obce, tak nebude nutné vynakladať prostriedky obce nad rámec stanovených pravidiel. Už 14. augusta 2019 poslanci OZ schválili rozpočtové opatrenie č.3/2019 ako zvýšenie kapitálových výdavkov na túto stavbu vo výške 50.000 € z rezervného fondu.

Redakčná rada



Plocha pre mobilný predaj tovaru

V týchto dňoch môžu občania našej obce sledovať výraznú stavebnú činnosť za Obecným úradom, kde vznikne nová spevnená plocha, ktorá má slúžiť pre mobilný predaj tovaru. Ako sme zistili, ide o pokračovanie prác podľa projektu spracovaného architektonickým ateliérom TEKŤ pod vedením Ing. Arch. Michala Vojteka.



Architektonicko-urbanistická štúdia je z decembra 2016. Prvá jej etapa sa realizovala pred nedávnou dobou (pred budovou OcÚ) – parkovanie a zelené plochy. Celá štúdia rieši okolie OcÚ a Spoločenského domu. Architekt Vojtek vytvoril tzv. srdce obce, určené pre rôznorodé kultúrno-spoločenské podujatia.

My sa však povenujeme novo sa tvoriacej ploche za OcÚ. Ide teda o priestor pre predaj rozličného tovaru umiestnený medzi budovou OcÚ a existujúcim chodníkom. V sprievodnej správe sme sa dočítali: „Komplexne je priestor riešený formou pôdorysného členenia do základného modulu 3x3 m tak, že každý z týchto

Aktualita

modulov je funkčne definovaný buď ako spevnená plocha, alebo zeleň. Riešenie umožňuje priamy vstup vozidiel na plochy a zabezpečuje možnosť predaja buď priamo z automobilu, alebo v krytých altánkoch.“ Preto bolo nutné vybrať pôvodné zeminy a nahradiť ich zhutneným štrko-drvovým násypom, ktorý musí byť zhutnený pod plochami na potrebnú pevnosť. Až potom je možné realizovať povrchy plôch.

V správe ďalej projektant hovorí: „Potreba väčších spevnených plôch je kompenzovaná modulmi s rôznou trvalo trávnatou výsadbou. Materiálovo a formou výsadby je priestor riešený štýlovo jednotne s návrhom námestia (plocha vedľa SD).“ O tzv. novom námestí vám prinesieme informácie v blízkej dobe.

Zostáva veriť, že spoločnosť realizujúca túto stavbu (Cesty Nitra, a.s.) splní zámer architekta a peniaze z rozpočtu obce budú použité na naozaj potrebné aktivity súvisiace so životom v nej. Na obrázku je vizualizácia plochy za Obecným úradom.

Redakčná rada

Rozvadžan v Banskej Bystrici

Folklor



Súčasťou 362. ročníka Radvanského jarmoku v Banskej Bystrici dňa 7. septembra 2019 bol aj druhý ročník Slovenského dňa kroja. Na pozvánku adresovanú pánovi starostovi pre folklórny súbor v obci pohotovo a s nadšením zareagoval aj FS Rozvadžan potvrdením svojej účasti agentúre, ktorá akciu zastrešovala. O ôsmej ráno pristavený autobus financovaný z vlastných zdrojov začal v Rozvadzoch postupne naberať jednotlivých členov súboru. Keďže má náš folklórny súbor v obci aj nemálo obdivovateľov, niekoľkým z nich sa nám podarilo absolvovať cestu takmer do srdca Slovenska spolu s našimi folkloristami.

Záhradkári by sa v lete mokrej predpovedi počasia určite potešili, ale na tento deň sme si vedeli predstaviť podstatne slnečnejšiu verziu. Sklesnutú náladu sa pomaly, ale isto, niektorí pokúšali vylepšiť vytiahnutím fliaš a ponúkaním tekutých pesničiek. Peťo Hlávek s ozembuchom

aj Peťo Koubík s harmonikou nenechali dlho čakať okolo sediacich na prvé tóny svojich hudobných nástrojov. Hrali pesničku za pesničkou a autobusu s našim spevom sa postupne začala zlepšovať nálada. Gazdinky neotálali a ponúkali svoje krásne a hlavne chutné koláčiky.

Prezentácia folklórneho súboru prebehla rýchlo, v krátkosti sme si vyjasnili organizačné pokyny a rozprchlí sme sa do ulíc mesta. Upútal nás reklamný stan známej mliekarny. Keďže zadarmo ani kura nehrabe, výrobok z mliekarny sme si mohli kúpiť iba peknou pesničkou, a tá teda bola!

Pamätník SNP bol len nedávno svedkom osláv 75. výročia SNP, na nádvorí sa vynímali položené vence. Miestom stretnutia účastníkov Slovenského dňa kroja bol práve priestor pod pamätníkom.

Rôznorodosť krojov z každého kúta Slovenska len zvýrazňovala to, čo naši predkovia pre nás v krojoch zanechali – jednoducho, umelecké diela.

Každý folklórny súbor v krátkej prezentácii v programe „Z rôznych kútov Slovenska“ reprezentoval svoju obec, na javisku pred kamerami RTVS. Kým sme sa tam však dostali, pretieklo Hronom veľa vody. Od pamätníka, cez Národnú ulicu, až po Námestie SNP, kde sa vynímalo javisko, sa posúval celý sprievod pozostávajúci z 3882 účastníkov. Získali sme pomerne nízke poradové číslo, takže iba viac ako dve hodiny naši muzikanti so svojimi hudobnými nástrojmi a spevom spolu s nami vytvárali nezabudnuteľnú atmosféru v uliciach Banskej Bystrice. Bolo zaujímavé pozorovať, ako sa z kráčajúcich chodcov stávali kroku neschopné osoby, ktoré si spolu s nami spievali slovenské pesničky. Verím, že Radvanský jarmok sa týmto už možno aj tradičným spestrením stal najkrajším jarmokom na Slovensku.

Pesničiek nikdy nie je dosť, a preto možno aj cesta domov tak rýchlo ubehla. Za krásne strávený deň na tejto akcii, za všetkých nečlenov FS Rozvadžan, ďakujem.

Zuzana Jančová

FS ROZVADŽAN a DFS LAMPÁŠIK

srdečne pozývajú do svojich radov ďalších záujemcov o folklór.

Príďte medzi nás a zažijete výnimočnú atmosféru ľudových zvykov, piesní, tancov a množstvo vystúpení na domácich a zahraničných javiskách. Zachováme tak spoločné dedičstvo našich predkov pre budúce generácie.

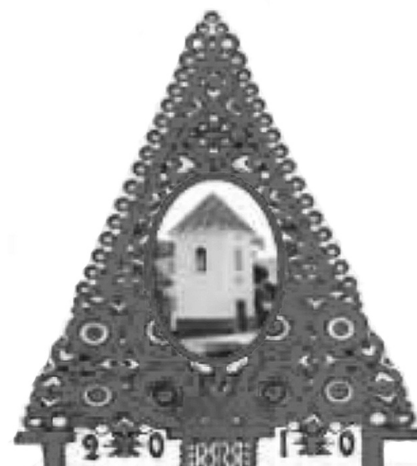
Prihlásiť sa môžete na adresách:

terezkakadakova@gmail.com, sedven@centrum.sk,

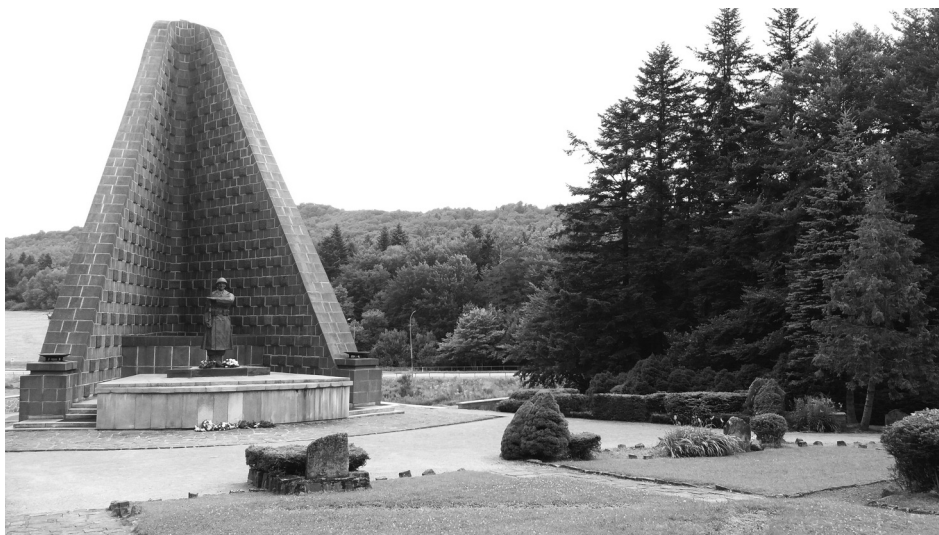
na tel. číslach 0904 897 568, 0905 604 975

alebo na skúškach v Spoločenskom dome v Trenčianskych Stankovciach každú nedeľu o 18:00 hodine.

Pozvánka



Cesta poznania alebo blesky trhali nebo

Naši susedia


Cesta hrdinov SNP – najdlhšia a najdôležitejšia turistická magistrála Slovenska. Červenou farbou značená trasa pomyselne spája Duklianský priesmyk s Devínom a vedie významnými časťami a oblasťami Slovenska, ktoré zohrali dôležitú úlohu počas ozbrojeného povstania slovenského domáceho odboja koncom druhej svetovej vojny. Na mnohých miestach ešte dýcha história, ale z turistického pohľadu je to predovšetkým cesta poznania. Poznania krajiny, ľudí a seba samého...

Rozprávame sa s naším spoluobčanom Jurajom Pavlíkom z miestnej časti Rozvadze.

Nedávno ste sa vrátili z Cesty hrdinov SNP. Čo vás viedlo k tomu, aby ste ju absolvovali? Išli ste sám alebo s niekým?

„Mám rád hory, turistiku, rád objavujem nové miesta a posúvam svoje hranice. Už dlhšiu dobu som mal potrebu si aktívne oddýchnuť najmä z pracovného života. Častokrát som si pri pohľade na hrebene hôr pomyslel, že „len tak ísť“. Viem, že pár dní dovolenky by túto dieru nezaplátalo a Cesta SNP sa stala veľkým snom a mojou turistickou výzvou. Ak by som ju však absolvoval po častiach, nemalo by to svoje čaro. Symbolicky ako darček som ju začal na moje 38. narodeniny.

Viac mi vyhovuje byť vľom samotárom a vzhľadom na mnoho zmien a zvrátov pred cestou by sa mi ťažko ladil termín odchodu s ďalšími ľuďmi. Už prvý večer a aj druhý deň som však putoval s tromi mladými, a neskôr vo Volovských vrchoch a východnej časti Nízkych Tatier s niekoľkými ďalšími turistami, ktorí na mojej ceste zanechali silno pozitívnu stopu. Inak z celkovo 26 dní, vrátane jedného voľného, som 18 dní šiel sám.“

A čo vaša rodina, ako to zvládli? Predsa len, takmer mesiac je dlhá doba.

„Áno, z tohto pohľadu to bola dlhá doba, ale mám skvelú a šikovnú manželku. Celý čas som mal jej podporu a dokázala sa sama postarať o synov i celú domácnosť, za čo som jej nesmierne vďačný. Svojou obrovskou obetou a ochotou mi umožnila splniť si tento nádherný sen.“

Splnili sa, resp. aké boli vaše očakávania? Aká je to cesta?

„Nemal som nejaké extra očakávania. Chcel som si oddýchnuť, spoznať ďalšie miesta, stretnúť a rozprávať sa s novými ľuďmi. Z pohorí som sa najviac tešil na Nízke Tatry, ktoré svojou majestátnosťou a krásou ešte predstihli moje očakávania. Tešil som sa na momenty, kedy som sa po troch týždňoch stretol s mojimi najbližšími pri Trenčíne. Tešil som sa i na záverečné kroky na Devíne, aj keď späťne mám pocit, že to všetko veľmi rýchlo ubehlo a mám chuť sa vrátiť...“

Cesta je to veľmi rozmanitá, prechádza rôznymi oblasťami, terénmi a povrchni. Vedie významnými pohoriami cez Čergov, Volovské vrchy, Nízke Tatry, Veľkú Fatru, Žiar, Strážovské vrchy, Biele Karpaty, Malé Karpaty, ale aj obývanými kotlinami a mestom Svidník, Bardejov, Trenčín, Myjava, Bratislava. Celkovo sa jedná o viac ako 750 km a asi o 30 000 m prevýšenia, čo sa, samozrejme, i pod váhou batoha môže prejavovať aj na tele. Boli dni a hodiny, kedy ma sprevádza bolesť. Ale v podstate som mal šťastie na dobré počasie, i keď ma zastihlo viacero nebezpečných búrok. Nechal som sa však voľne unášať v rytme dní a prijal veci také, aké sú.“

Čo všetko ste si niesli v batohu a čo by si mal určite zobrať niekto, kto sa na túto cestu vydá?

„Výbavou som sa snažil pripraviť na každú situáciu či už na vrtochy počasia alebo aj krí-

zové situácie. Namiesto stanu som mal len kryciu plachtu, ale nechýbala napríklad tenká šnúra, turistická lekárnica, šitie, varič, tablety na dezinfekciu vody... Začínal som s 24 kg batohom, pričom táto hmotnosť sa neskôr zredukovala. Na jedenásty deň mi môj otec vyniesol čerstvé zásoby zo Šumiaca na Kráľovu hoľu, kde som obetoval sekundárnu obuv, jednu plynovú kartušu, niečo z drogérie... Po jednodňovej pauze, keď som cestu prerušil v Trenčíne - Kubrej, som doma nechal ďalšie oblečenie a pár drobností.

Celá váha sa prenáša do nôh a chodidiel, a preto alfu omegou je vhodná obuv. Ja som mal trekingské tenisky, no napriek prevencii i tomu, že boli rozchodené, som mal po dvoch dňoch nohy samý otlak a pl'uzgier. Zvyšnú časť som šiel vo vysokých turistických topánkach. Prvý týždeň bol však kritický, kedy často každý krok bolel. Veľmi užitočnou vecou sú turistické paličky. Bez nich by to asi v prvom rade nevydržali moje kolená v strmých klesaniach, ktorých bolo neúrekom. A v druhom rade ma mnohokrát ušetrili nepríjemného pádu na šmyklavom či vratkom teréne.“

Ktoré úseky boli tie najkrajšie a najhoršie? Hrozilo vám aj nejaké nebezpečenstvo?

„Ak spomeniem postupne od východu na západ, tak krásny, nedotknutý bol hrebeň Čergovskej vrchoviny od Žobráka po sedlo Čergov. Príjemný chodník a cesta viedla napríklad od Cemjaty na juh. Napriek tomu, že mnohí hania Volovské vrchy, mne sa veľmi páčili.



Miestami je to nespútaná divočina, miestami spustošenú prírodu nahrádza nový život. Je však pravda, že sú už priechodnejšie ako tesne po kalamite, ktorá sa tam udiala v minulých rokoch. Najviac som sa tešil na spomínané Nízke Tatry, i keď som už ako tínedžer časť z nich prešiel. Veľkou Fatrou som síce prechádzal len jej južnou časťou cez Krížnu a Kráľovu studňu, ale očarila ma svojou nádhernou scenériou a rád by som v blízkej budúcnosti prešiel jej hrebeňom. Úžasný čučoriedkový raj a divoká príroda je v oblasti Svrčinníka v Kremnických vrchoch. Úseky cez Jalovské lazy po Vyšehrad, z Fačkovského sedla do Čičmian. Perlou Strážovských vrchov sú samotný Strážov a Vápeč, kde som spal neďaleko v skalách, a z ktorého mám najkrajšie spomienky na západ a východ slnka. Príjemné úseky boli aj v Bielych a Malých Karpatoch, aj keď už skôr bez výhľadov, zakryté lesmi.

Nepríjemné úseky boli na frekventovaných asfaltových cestách. Za Veľkým Šarišom sa zo zákruty nebezpečne vyrútil naložený kamión, celý prevážaný na vonkajšiu stranu. Šofér len tak dostal vozidlo pod kontrolu. Veľmi nepríjemné boli búrky. Uprostred jednej takej sme s náhodnými „partákmi“ v Nízkych Tatrách posledných 5 km pred útulňou Ramža rýchlo šliapali z hrebeňa do nižších polôh a porastu. Blesky nám šľahali nad hlavami, terén bol rozmočený, šmýkalo sa a v šere lesa nebolo už dobre vidieť. Úplne najhorší zážitok mám z moravskej strany trasy, kde som chcel pôvodne prespať na rozhladni pri Březovej. Po pár minútach v „spacáku“ som ho už roloval aj s karietkou a bežal do blízkeho prístrešku. Najprv sa zdvihol silný vietor, vókol mňa zostala čierno-



čierna tma a touto pahorkatinou sa valila silná búrka, pričom šľahala vodu aj pod strechu prístrešku. Krčil som sa schúlený na stole a snažil držať fóliu okolo mňa, aby ju neodfúklo a nepremokol som do nitky. Nado mnou blesky „trhali nebo“ a ja som len dúfal, že toto šialenstvo čím skôr skončí. Ale ako povedal Sofokles - „I tá najťažšia hodina v živote má len 60 minút.“

Čo vám táto cesta dala, prípadne vzala?

„Nevzala mi nič okrem času, ktorý som nebol s rodinou. A schudol som takmer 10 kg. Škoda, že kvôli nevhodnej strave i zo svalovej hmoty. Niet však čo ľutovať. Táto cesta mi dala veľmi veľa. Je to pre mňa nezabudnuteľný zážitok a nezmazateľná stopa v mojom živote. Potvrdilo sa mi alebo som si uvedomil mnoho vecí. Žijú tu stále ľudia, ktorí sú ochotní nezištne pomôcť. Máme nádhernú krajinu a prírodu, na čo by sme mali byť patrične hrdí, vážiť

si ju a adekvátne a zodpovedne k nej pristupovať. Uvedomiť si, že nepotrebujeme až tak veľa k životu a ten konzumný je v konečnom dôsledku pre nás nevhodný. Potvrdilo sa mi, že keď človek veci zbytočne nesilí, život mu prinesie v správnom okamihu presne to, čo potrebuje.“

Aké sú vaše ďalšie turistické či cestovateľské sny?

„Každý deň na tejto ceste bol príbehom. Mojim snom je o tom napísať knihu, možno i v cudzom jazyku, čo by prezentovalo túto cestu a pomohlo aj zahraničným turistom. Slovensko je krásna krajina a je stále nespočetne veľa miest, ktoré by som chcel navštíviť i opakovane. Láka ma však i zahraničie a ďalším veľkým snom je napríklad divoký Island či Škandinávia. Avšak aj tie najlepšie okamihy sa stávajú najkrajšími až vtedy, keď sa máme s kým o ne podeliť...“

Redakčná rada, Juraj Pavlík

Nohejbalový turnaj

Vo štvrtok 29. augusta sa v športovom areáli Oddychového centra v Trenčianskych Stankovciach uskutočnil prvý ročník nohejbalového turnaja. Zúčastnilo sa ho 11 dvojíc, ktoré boli rozdelené do dvoch skupín. Po tuhých bojoch v horúcom počasí postúpili z každej skupiny dvaja najlepší, aby bojovali o medailové pozície.



Športové aktivity

V prvom semifinálovom stretnutí sa viac darilo dvojici Roman Ďuriš – Jaroslav Zverbík, ktorý si poradili s Tomášom Králikom a Marcelom Cibulíkom. Prekvapenie sa zrodilo v druhom semifinálovom zápase, keď Peter Pevný s Jánom Arbetom porazili víťazov základnej skupiny a favoritov na celkový triumf Martina Hudeca s Michalom Mikulincom.

Súboj o tretie miesto podľa papierových predpokladov lepšie zvládla dvojica Hudec - Mikulínek. Finále následne ovládol Ďuriš so Zverbikom. Pre víťaza bol okrem medailí pripravený aj majstrovský pohár. Zaujímavosťou bolo, že symbolickú zemiakovú medailu si odniesli aj chlapci na štvrtom mieste.

Na záver si všetci účastníci pochutili na guláši. O pitný režim sa počas celého turnaja postarali stankovskí futbalisti. Organizátori prvý ročník považujú za mimoriadne úspešný a už teraz sa tešia, že o rok sa stretnú v ešte väčšom počte.

Martin Jurčo

Autentické riadky o roku 1944

Nedávno sme si v celej republike pripomenuli 75. výročie vzniku Slovenského národného povstania. Aj v našej redakcii sme plánovali pripomenúť toto dôležité obdobie dejín Slovenska. Keď prišiel s nápadom Štefan Šmatlák: „Však, chlapi, existuje kronika obce Sedličná a v nej pani kronikárka Alžbeta Sirotná opísala tie časy.“ Súhlasili sme. A tak sme načreli do autentických stránok kroniky z roku 1944.



Štefan Šmatlák

V roku 1944 pani kronikárka píše:

„Svetová vojna ešte stále trvá. Hospodárske i zásobovacie pomery sa zhoršujú. Ľudia sú už netrpezliví, že túžobne očakávaný pokoj neprichádza. Miesto toho sa vojna akosi približuje k nám. Nemci stále ustupujú, plánovite síce – znejú reči v správach, ale predsa len ustupujú. Zima je dosť mierna. Koncom januára je ako na jar. Vo februári napadá sneh, nie je však stály. Jarné práce sa môžu v riadnom čase konať. Často počuť však ľudí vzdychať: „Sejeme, sadíme, nevieme však pre koho...“

Nespokojnosť obyvateľstva na Slovensku rastie. Nie sú Nemcami nadšení, opačne, často počuť nadávať na Nemcov. Prichádzajú správy, že na východnom Slovensku sa po horách skrývajú partizáni. Rozpráva sa o nich, že v noci prídu dolu do dedín po živobytie, za všetko však riadne zaplatia.

Koncom júna prechádza chýr celým Slovenskom – správa o bombardovaní Bratislavy. Zatrásie to každým i v našej obci. Hrôzy vojny pociťujeme už aj my, pri Trenčíne. Nie je už tá vojna tak vzdialená od nás. Zatemňovanie je prísne zakázané v tomto čase.

Veľké skupiny anglických i amerických bombardovacích lietadiel tiahnu i nad našou dedinkou. Spočiatku ľudí preniká hrôza, keď počujú hučanie lietadiel. Neskôr si však na ne zvyknú a smelší občania zvedavo sledujú veľkých strašných vtákov, ktorí pre mnohých ľudí znamenajú krutú smrť. Našej obci však, chvalabohu, lietadlá neublížili.

Často počujeme v týchto dňoch prenikavý hlas sirén z Trenčína, ten zvuk upozorňoval obyvateľov mesta, aby sa utiahli do svojich úkrytov. Vtedy vedela aj naša dedinka, že sa blížia smrtonosné „bombardáky“.

V takých strastiplných dňoch prejde rýchlo leto. Koncom augusta príde správa o Slovenskom národnom povstaní v Banskej Bystrici. I z našej obce sa jeden vojak zúčastnil povstania (Štefan Šmatlák). Nemecké vojsko zaplaví celé Slovensko. Začne sa prenasledovanie, zatváranie ľudí. Aj posledných Židov, ktorí ešte na Slovensku boli, deportujú Nemci. Obviňujú ich, že mali účasť na povstaní.

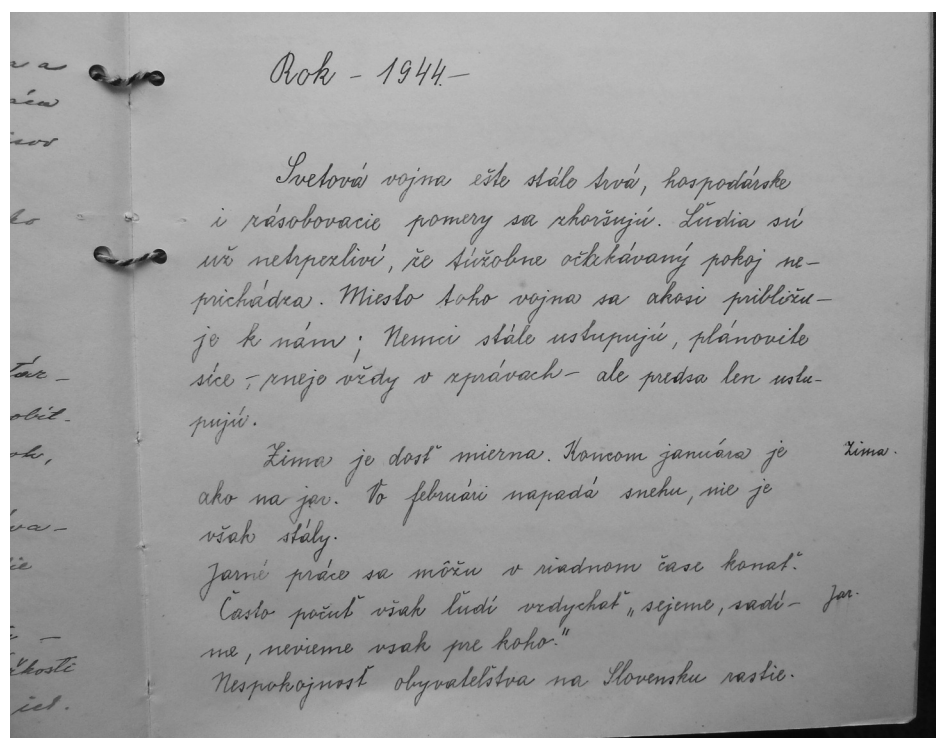
Nemci po povstaní obsadili blízko nás letisko v Trenči. Biskupiciach. Z našej obce muselo 40 mužov chodiť denne na opevňovacie práce okolo letiska. Robili sa prípravy, že sa bude aj tu bojovať. Strach prenikal ľudí pri myšlienke, že aj

tu u nás bude front. Na jeseň hnali Nemci dosť často tadiaľto, krížom cez našu obec veľké čriedy dobytka z východného Slovenska,

Nedaleko našej obce, v Selci i na Bodovke sa v lesoch skrývajú partizáni. Aj niektorí obyvatelia obce podporujú partizánov tým, že im posielajú potravu, cigarety, a ďalší proviant. Nemci však prevedú prehliadku v susednom Selci a odveľú odtiaľ vtedy asi 40 mužov, Selčanov, ktorí sa nevrátili. Ani jeden. A správu z nich tiež žiaden neposlal.”

Tolko slová a vety z kroniky, ktoré autenticky zachytila pani Alžbeta Sirotná.

Redakčná rada



Tatinko letí

Jeden z nás



Ľudia od nepamäti snívajú poznávať výšky, túžili zažiť pocit lietania a túžili podobat' sa vtákom. Skúšali ovládať perute krídel svojím telom ako bájni a nešťastní Ikaros a Daidalos. Sú medzi nami takí, ktorým sa tieto pocity splnili a na vlastnej koži skúsili pocit vznášania sa vo výškach. A jeden z takýchto odvážlivcov žije medzi nami. Jeho meno je Ivan Horniak.

Ivan, kedy sa u vás prejavila túžba po lietaní, po dobrodružstve, čo vás inšpirovalo?

„Mojou inšpiráciou bola túžba pozerat' sa na svet inak, z inej perspektívy. Vždy ma fascinoval pohľad na krajinu z kopcov, skál alebo z lietadla.“

S lietáním som začal relatívne nedávno, v roku 2017, kedy som absolvoval kurz „paraglidingu“. Najprv išlo o bezmotorový „paragliding“ (tzv. lietanie v termike), podobne ako lietajú aj vetrone. Tento spôsob lietania si však vyžaduje špecifický kopcovitý terén pre štart, a ak si človek chce poľetať viac ako len pár minút, za lietáním treba cestovať. Od Trenčína je takýto najbližší terén pri Žiline. Taktiež je samotný štart s padákovým klzákom podmienený vhodným smerom a silou vetra. Ja som nemal dostatok času „dochádzať“ za lietáním, a preto som sa rozhodol skúsiť lietanie s „paramotorom“. Ten umožňuje štart aj z pokosenej rovnej lúky alebo inej vhodnej plochy, ktorých máme veľa aj tu, v Stankovciach.“

Na akom stroji lietate, aké má dolety?

„Lietam na padákovom klzáku od firmy Gradient. Môj klzák je z kategórie univerzálnych a dá sa použiť na bezmotorové aj motorové lietanie. Má dĺžku takmer 13 metrov a šírku v strede približne 2,5 metra. Na jeho vyviazanie k sedačke je použitých takmer 270 metrov šnúr. Klzák je vyrobený z veľmi pevnej vzduchotesnej syntetickej tkaniny, tzv. Skytex. Pohonnú jed-

notku tvorí sedačka s motorovou pohonnou jed notkou. Jedna sa o taliansky „paramotor“ Mini-plane 80. Patrí medzi najľahšie, aké sa momentálne vyrábajú. Jeho celková váha je menej ako 20 kg. Vrtuľa priemeru 125 cm je poháňaná jednovalcovým dvojtaktným motorom s objemom 80ccm. Výkon motora je 16 konských síl pri 9800 otáčkach. Hlučnosť motora je cca 50 dB.

Čo sa týka doletu, výrazný vplyv má rýchlosť a smer vetra. Keď pilot letí po vetre, dolet sa predĺži. Pri lete proti vetru je to presne opačne. Za bezvetria je to teoreticky 160 km na plnú nádrž.“

Čo to pre vás znamená, keď vidíte svet z vtácej perspektívy?

„Znamená to pre mňa relax a nové obzory. Rád lietam nad miestami, ktoré už poznám „zo zeme“ a objavujem ich tretí rozmer. Niekedy sú to hrady, niekedy obce, kopce... Keď človek lieta za vhodných poveternostných podmienok, klzák kludne letí vzduchom a pilot si môže užívať pocit z letu vo veľkej výške alebo aj pár metrov nad zemou. Je to úžasný pocit.“

Aké zážitky ste zažili, Ivan, prípadne, boli už aj nebezpečné situácie?

„Lietam ešte relatívne krátko a nepríjemnosti sa mi, našťastie, zatiaľ vyhýbajú. :-) Zážitky mám teda väčšinou príjemné, a keď sa aj vyskytla zložitejšia situácia, dokázal som ju vyriešiť. Väčšinou sa jednalo o zlý odhad sily vetra. V takýchto situáciách je lepšie hneď pristáť a lietanie odložiť na iný deň ako sa hrať na hrdinu a riskovať kolaps padákového klzáku.“

Naopak, veľmi pekný zážitok bolo lietanie medzi teplovzdušnými balónmi. S balónom sa mi spája aj jeden kurióznější zážitok. Vlni som letel neďaleko jedného balóna asi vo výške 400 metrov nad zemou. Zrazu som zbadal ako z koša toho balóna vypadol človek. Stuhla mi krv v žilách a mohol som sa len pozerat', ako sa rúti k zemi. Približne po 100 metroch pádu však otvoril padák a onedlho bezpečne pristál na poli. Jednalo sa totiž o base - jumpera.“

Čo na to vaša rodina?

„Niektorí to považujú za bláznovstvo, niektorí to, naopak, obdivujú. Málokto by to však skúsil aj na vlastnej koži. A pritom je to bezpečnejšie ako jazda na motorke. Samozrejme, treba dodržiavať zásady bezpečného lietania. Manželka sa, našťastie, k tomuto postavila kladne a dokonca vlni aj vyskúšala tandemový let na bezmotorovom padákovom klzáku. Čaro lietania už začína objavovať aj naša skoro dvojročná dcérka. Keď ma vidí lietať nad Stankovcami, zodvihne ruku hore a hovorí: Tatinko letí! :-)”

A sen či cieľ, ktorý si chcete splniť týmto koníčkom?

„Mojím cieľom je rozšíriť si pilotnú licenciu na lietanie s pasažierom, aby som mohol „povoziť“ aj manželku, kamarátov a neskôr aj našu dcérku, keď dorastie. A môj sen je - rozhodne ísť lietať na Island. Tento magický ostrov sme už navštívili a obzrieť si tie gejzíry, vodopády a ľadovce zhora musí byť úžasné...“

Dušan Pevný



Vznik ochotníckeho divadla v Stankovciach – 1. časť

Bez toho, aby sme hovorili o vzniku ochotníckeho divadla v našej obci, sa nedá nespomenúť vznik ochotníckeho divadla na Slovensku. Jeho úplné začiatky sa presne určiť nedajú. Môžeme však predpokladať, že začiatky divadla sú spojené so školou, nasledovali ochotnícke predstavenia a po nich vývin profesionálneho divadla. L. Čavojský a V. Štefko za začiatok vzniku ochotníckeho divadla u nás označili 22. august 1830, keď mladí študenti v Liptovskom Mikuláši hrali veselohru Jána Chalupku – Kocúrkovo. Za hlavného organizátora aj účinkujúceho označili vydavateľa kníh Gašpara Fejerpatakyho Belopotockého.



krčma U Cibulíka

Mesto Liptovský Mikuláš sa stalo prvým známym strediskom ochotníckeho divadla u nás. Zapustilo tu svoje korene a zasahovalo do spoločenského života. Prvé predstavenia sa v tomto meste hrali vo vrblíckom hostinci a od apríla 1832 v kaplnke bývalého kláštora. V prvom predstavení Chalupkovho Kocúrkova hral hlavnú úlohu čížmára Tesnošila sám Belopotocký, v posledných predstaveniach bol najčastejšie šepkárom, ale pri všetkých bol akýmsi „chlapcom pre všetko“. Vybral hru, zohnal hercov, zaobstaral povolenie, zabezpečil miesto, určil čas predstavenia, šepkal, ťahal oponu, urovnával spory medzi ochotníkmi, zapisoval predstavenie do kroniky.

Takéhoto majstra všetkých divadelných remesiel mali obyčajne všade, kde sa divadlo hrávalo častejšie. Toto pravidlo potrebnosti celého človeka a uceleného divadelníka v jednej osobe uviedol do života Belopotocký a v podstate, ako ukážeme neskôr, platí dodnes.

Ochotnícke divadlo na Považí začínalo v Novom Meste nad Váhom v roku 1870. O rok neskôr založil Ľudovít Dohnány divadelný krúžok v Trenčíne. V hostinci U Zlatého barana sa hrali hry Jána Chalupku – Inkognito a Drotár. Obecenstvo sa podľa dobových záznamov na nich dobre bavilo. Krátko na to boli Trenčania obvinení, že ich hry urážajú maďarský národ a ďalšie predstavenia im zakázali.

Ochotnícke skupiny pôsobili v Novom Meste n/V, Kálnici, Beckove, Bošáci, Malých a Veľkých Stankovciach a v Trenčianskej Turnej. Divadlo najmä na dedinách stále viac preferovalo zábavnú a oddychovú funkciu. Najmä po prvej svetovej vojne sa menili zoskupenia a dôvody hrania ochotníkov. Ochotnícke predstavenia začali pestovať takmer všetky existujúce spolky a združenia – hrali hasiči, Červený kríž, spolky žien, školy, mládež, cirkevné spolky, mnohé z nich z dôvodu zisku.

Vývin divadelníctva v našej obci kopíruje vývin na Slovensku, popísaný v úvode článku.



hostinec na Brodku

Divadlo

Začiatky, ku ktorým sa vďaka písomným záznamom možno dopátrať, sú v školách a školských skupinách. Prvými ochotníkmi sa tak stali učitelia alebo kňazi našej obce.

Z najstaršie písomne doloženého obdobia našich štyroch obcí sa síce o divadelníctve nedočítame nič, naznačuje nám však, prečo v našom historickom mapovaní budeme spomínať divadlá v rôznych častiach našej obce (medzi občanmi rozdelenie Veľké Stankovce, Malé Stankovce, Rozvadze a Sedličná je dodnes zaužívané ako bližšie označenie lokality, v ktorej bývajú).

Prvý písomne doložený záznam o konajúcom sa divadle pochádza z Národných novín z roku 1900, v ktorých uverejnili list učiteľa Michala Kišša o slávnosti, ktorá sa konala v škole v Malých Stankovciach dňa 7. januára 1900. Dozvedáme sa, že kultúrny program v škole pripravila slečna Marta Bodická, sestra stankovského farára spolu s Gustou Kiššovou. Program pozostával zo spevu, divadelného predstavenia a recitovania. Divadlo pripravili šiestaci, išlo o frašku vo dvoch dejstvách pod názvom Za živa mŕtvi manželia. Pozvaných bolo aj niekoľko hostí z Trenčína. Vstupné bolo dobrovoľné, pričom škola vyžiadala 26 zlatých, za ktoré zakúpilo nové oltárne rúcho do miestneho chrámu.

Ďalšie divadelné predstavenie školskej mládeže, o ktorom písal Národný hlásnik v roku 1902, sa konalo v Malých Stankovciach 29. decembra, o hre ani účinkujúcich sa z článku nedozvieme nič. Išlo o divadelné predstavenie pod názvom Úbohá Marienka a dvanásť mesiacov. Najväčšiu zásluhu autor správy pripisuje miestnemu farárovi Cyrilovi Bodickému, ktorý v spolupráci so slečnou Gustou Kiššovou pripravili mládež na verejné vystúpenie. Priestranná škola mala veľké obecenstvo a výťažok z predstavenia činil 78 korún, za ktorý sa mal zakúpiť luster do kostola.

Prvý záznam o aktivitách v obľúbenej

veľkostankovskej krčme „na Brodku“ súvisiacich s divadlom, nájdeme v Prílohe k č. 58 Národných novín, v ktorom sa píše o roľníckej mládeži, ktorá dňa 20. mája 1907 pripravila a zahrála 3 veselohry. Od P. Socháňa – Klepeto, od G. K. Z. Laskomerského – Starý zalúbenec a Oklamáný klamár.

Divadlo bolo u našich predkov očividne obľúbenou formou zábavy, pretože už na fašiangy v roku 1910 skupina nadšencov zahrála pre občanov v šope, ktorá patrila ku krčme „na Brodku“. Ochotníci urobili improvizované javisko z prázdnych sudov na pivo, na ktoré pribili „foršne“. Oponu im ženy šili z plachiet, ktoré v tej dobe tkali doma na krosnách. Režisérom a organizátorom bol pán Ladislav Lojko.

V období prvej a druhej svetovej vojny ochotnícke umenie na istý čas zaniká, ale znova sa obnoví a pokračuje v nových formách aj priestoroch. Významnou sa stala napríklad nová krčma U Cibulíka v Rozvadoch. V roku 1927 požiadal Jozef Cibulík obecné zastupiteľstvo o pridelenie hostinskej a výčapníckej koncesie.

Obec, vzhľadom na to, že bol legionárom v prvej svetovej vojne súhlasila, ale stanovila podmienku, aby k svojmu jednoizbovému domu pristavil budovu vhodnú na prevádzkovanie živnosti. To neurobil, a preto v roku 1930 o koncesiu prišiel. Opätovne bola Cibulíkovi pridelená koncesia až v roku 1940 a následne so synmi postavil dom na pozemku, ktorý dostal ako legionár a zriadil tu krčmu. Veľké množstvo divadelných predstavení, ktoré vznikali najmä po druhej svetovej vojne až do roku 1965 malo premiéru práve v tomto kultúrnom stredisku rozvadských ochotníckych hercov.

Ešte pred ukončením druhej svetovej vojny sa divadlo hralo okrem krčmy U Cibulíka aj v kultúrnom dome v Sedličnej, od roku 1939 v obecnom dome do Veľkých Stankovciach, v ktorom bola neskôr zriadená škola. V roku 1956 bola práve táto budova zrekonštruovaná tak, že v nej bolo vybudované javisko s oponou, horizontom, osvetlením dvoma reflektormi, čo viedlo najmä školské divadelné súbory k pravidelnej a cieľaveďej činnosti.

V našej obci majú svoje dôležité miesto aj členovia dobrovoľného hasičského zboru. Ich kolektív má naozaj dlhú a bohatú históriu. Práve oni sa v istej etape svojej existencie venovali ochotníckemu divadlu. Už v roku 1944 nacvičili a hrali divadelnú hru Ferka Urbánka – Dedinský krutáň v réžii učiteľov a manželov Pelechovcov. Ich hra mala veľký úspech. Neskôr, v povojnovom období s členmi už požiarného zboru nacvičovali tiež manželia učiteľia Dudášovci. Hrali aj v okolitých obciach a na okresných prehladkach a získali viaceré čestné uznania.

V roku 1958 vznikol ochotnícky divadelný súbor. Jeho režisér, učiteľ miestnej školy Jozef Hág, nacvičil predstavenie Ivana Stodolu – Jožko Púčik a jeho kariéra.

Od 60. rokov až do konca 90. rokov minulého storočia bolo ochotnícke divadlo spojené s menami výrazných osobností Trenčianskych Stankoviec – pani učiteľky Heleny Bočákovej a pána učiteľa, neskôr dlhoročného riaditeľa školy pána Ladislava Žišku.

Sabína Bočáková

Karate-do ako všestranná pohybová aktivita – 2. časť



Minule sme vám písali: „Najkrajšie na tom všetkom ale je to, že sa vám karate môže stať životným štýlom. Nie je len bojovým umením, športom, či pohybovou aktivitou, ale stáva sa vaším „vierovyznaním“. Môžete dokonca povedať, že ste od neho závislí, ale na túto závislosť môžete byť právom hrdý.“ Dnes vás oboznámime s ďalšími technikami či cvičeniami.

■ **sebaobránné cvičenie** - všetky predošlé formy obsahujú rôzne sebaobránné kombinácie, ktoré môžeme použiť v prípade napadnutia agresorom v neočakávanej chvíli na zneškodnenie jeho nekalých úmyslov. Precvičovaním formou bunkai alebo kakie môžeme zvýšiť funkčnosť kombinácie techník a praktickosti prevedenia.

■ **zdravotné cvičenie** zvyšuje kĺbovú pohyblivosť, má na šľachy a kostnú dreň omladzujúce účinky, priaznivo pôsobí na peristaltiku čriev, zvyšuje hustotu svalovej hmoty, rozvíja pohyblivosť, znižuje riziko kardiovaskulárnych ochorení, spaľuje tuky, zlepšuje kondíciu a výdrž pri aeróbnej činnosti.

Aktivity

■ **posilňovacie cvičenie** - neustálym napínaním a uvoľňovaním svalstva celého tela v rôznych cvičeniach prekrvujeme svalstvo, čím mu dávame podnet k jeho rastu.

■ **kondičné cvičenie** - zvýšenie kondície v „úpolových“ športoch ako je karate-do je súčasťou uceleného programu pre precvičenie celého tela. Cvičením rôznych zápasových foriem znižujeme kyslíkový dlh pri námahe v zatažení.

■ **strečingové cvičenie** rozvíja ohybnosť a uvoľnenosť pomocou natáhovacích cvikov jednotlivo alebo v zostavách. Pomocou natáhovania úponov a šliach zväčšujeme flexibilitu kĺbových zakončení a svalov. Cviky prevádzané vo dvojici alebo jednotlivo rôznymi spôsobmi zlepšujú rozsah pohybu.

■ **tradičný spôsob** je tvrdým bojovým spôsobom obsahujúci všetky predchádzajúce spôsoby s prídavkom otužovania úderových plôch (úderová doska „makiwara“) a prijímania úderov v cvičení Sanchin shime (čínska železná košeľa), kde cvičiaci znáša útoky na jeho telo počas praktikovania kata Sanchin. Týmto tvrdým spôsobom tréningu sa trénuje už len v niektorých tradičných dojō.

Takže už zostáva len cvičiť, lebo to za vás neodcvičí ani ten najlepší sensei, ten vám môže dať len návod, ako to správne robiť. Ktorýkoľvek spôsob alebo štýl cvičenia si zvolíte, je pre vás ten pravý, lebo kvôli nemu cvičíte karate-do.

Karol Krejčí

Do Prahy predsa len išiel

Historické postavy

„Annaaa, Annaaa!!!“ skríkol po svojej sestre, ktorá už trielila na bicykli domov po moste pred Husárovými, až sa ozvena niesla celým chotárom. Tak sa sestra rýchlo otočila a keď došla späť k bratovi Jánovi, ten jej šibalskými očami povedal: „Neni si hladná...?!“ Takto, s humorným tónom a aj inak sme poznali pána Jána Hrušovského z Veľkých Stankoviec, ktorému som rovnako, ako veľa iných, inak nepovedal ako „sváčko“ Hrušovský. Vždy, keď sme prehodili slovo o futbale, oči mu zaiskrili a naše tóny, aj keď by mi mohol byť dedkom, sme naladili v jednu harmóniu.



Ján Hrušovský sa narodil 02. 10. 1923 v roľníckej rodine Jánovi Hrušovskému a Kataríne, rod. Fábikovej, vo Veľkých Stankovciach ako druhý syn v poradí. Mal súrodencov Štefana, Pavla, Michala a Annu s Katarínou, ktorá zomrela v útlom veku. Nakoľko si Jánov otec uvedomoval, že jeho gazdovstvo by pre toľko detí bolo príliš malé, dal 3 synov vyučiť za strojníkov. Kúpil mláťačky, a keď sa vymlátilo obilie v Stankovciach a okolí, išli mlátiť na Liptov. Syn Ján mal ostať na gazdovstve. Prišlo JRD a bolo po gazdovstve. Ján išiel pracovať do Hydrostavu ako stavebný robotník, v tom čase do Trenčianskych Biskupíc na vážske kaskády. Keď sa stavba dohotovila, mal nastúpiť na ďalšiu etapu kaskády do Piešťan.

K tomu sa viaže zaujímavá príhoda. V tom čase sa so svojou Annou Hrušovskou, rod. Chrastinovou chystal stavať dom a ona povedala: „Ak chceš do tých Piešťan ísť, tak si chod', ale kým tam budeš, dom sa stavať nebude!!!“ A keďže nechcel pracovať na týždňovky, nastúpil za oveľa menší plat na vtedajší Požiarny útvar do Trenčína. Tu pracoval až do odchodu na starobný dôchodok. Vzdelával sa po odbornej stránke a svoje získané skúsenosti sa snažil odovzdať dobrovoľným hasičom v Stankovciach. Do dobrovoľného hasičského zboru vstúpil v roku 1948.

Ako si spomínajú jeho dcéry na otcove slová: „Považoval som za česť, keď som bol oslovený, či nechcem vstúpiť do zboru, organizácia mala v obci dobré meno. Vo vedení zboru boli spoľahliví ľudia a v obci veľmi vážení a tieto vlastnosti som sa po nich snažil prenášať na ostatné generácie.“ Do tajov hasičského športu zasvätil aj obe svoje dcéry, dnes sa tomuto športu venuje jeho pravnučka Zuzka.



Družstvo dorastencov, ktoré trénoval, postúpilo na celoštátnu súťaž, ktorá sa konala v Čechách. Mala trvať päť dní, ale bolo to v období žatvy. Manželka Anna ho tolerovala a podporovala v jeho aktivitách, ale odchod s dorastencami, do Čiech, keď sa malo kosiť, to už bolo priveľa. Pohrozila mu, že obilie zapáli na koreni, keď odíde. Pán Hrušovský sa chlapcom ospravedlnil, že s nimi nepôjde, lebo musí kosiť. Do večera bolo obilie pokosené za pomoci dorastencov a otec napokon do Prahy išiel.

Práca v zbere to nebol len výcvik. V zimných mesiacoch navštevoval divadelné hry. Ján Hrušovský pôsobil v miestnom ochotníckom divadle najskôr ako herec (Bačova žena, Čertov mlyn, Americký holič, Dedinský krutáň,...), neskôr ako režisér. Jeden z najväčších úspechov dosiahol s postavou Devána v hre Bičianka z doliny. Túto hru aj režíroval. Dopisoval do rôznych periodík, písal pravidelne pre časopis Požiarnik.

Pravidlá sa často menili, a preto bolo treba na sebe pracovať. Preto ako 46-ročný absolvoval dvojročné diaľkové štúdium na škole požiarnej ochrany MV SR a zložil skúšky na medzinárodného rozhodcu na súťažiach CTIF v hasičskom športe. V roku 1954 bol v obci zvolený za veliteľa a s veľkou láskou pracoval s mládežou až do roku 1984. Sila hasičstva bola veľká u mnohých nadšencov – počuli len to, kedy bude nácvik. Vždy trval na tom: „Najskôr škola, potom pomôž doma, a až potom sa cvičí!“ Žiaľ, to nepomáhalo.

Angažoval sa v obci a pre svoj zmysel pre humor a česťnosť bol obľúbený v širokej verejnosti. Jeho dcéry spomínajú na nejednu príhodu z jeho života. Napríklad. Išiel na bicykli dolu po ceste okolo Hlinníkov a zbadal z diaľky, ako mládenci „čórkujú“ kukuricu do vriec. Z plného hrdla zakričal: „Eeej, vy nezbedníci,



vidím vás v kukurici...!!!“ A šiel ďalej. Na druhý deň sa prišli mládenci k nemu domov ospravedlniť, čo sa báli o svoje „kožuchy“... Taký mal rešpekt u ľudí.

Bol veľkým fanúšikom futbalu. Pred nejakými rokmi slávny Slovan hral pohárový zápas v našej obci. „Sváčko“ Hrušovský sa prihovril legende Slovana, pánovi Venglošovi, a povedal mu o svojich zážitkoch z vojenčiny, keď chodil na zápasy Slovana, napríklad aj na ten pamätný s londýnskou Chelsea, a ako po ňom roznášal pozápasové bulletiny. Pán Vengloš vyzvedal u funkcionárov, čo za pánka sa s ním zhováralo, zjavne ho to zaujalo.

V roku 1983 ocenil prezident Československej republiky prácu pána Hrušovského medailou za rozvoj požiarinej ochrany a v roku 1985 si v Pribyslavi prebral najvyššie zväzové vyznamenanie v oblasti Požiarinej ochrany. Dcéry spomínajú: „A to v čase totalitného režimu, čo patrične vadilo aj zástupcom na Okresnom výbore Komunistickej strany, nakoľko otec, hlboko veriaci, pracoval v cirkvi - vykonával dlhé roky funkciu dozorcú v evanjelickom cirkevnom zbore v Trenčianskych Stankovciach.“ Bol v tom čase asi jediným nečlenom komunistickej strany vyznamenaným prezidentom republiky. Viacerým študentom, ktorí ho navštívili, pomohol aj v oblasti ľudovej tvorby hlavne pri používaní nárečí v Trenčianskom kraji a histórii tanca v našom regióne.

Pri oslave 90-tych narodenín, mal ďakovnú reč a spomínajúc povedal krásne svedectvo: „...a najlepšie rozhodnutie môjho života bolo, keď som išiel na Bodovku, na zábavu a našiel som si tam svoju manželku.“ Spoločne tak prežili krásnych 68 rokov v dobrom aj zlom (v roku 1945 im zomrela ich prvá dcéra).

Ján Hrušovský zomrel v kruhu rodiny 25. 12. 2013. Chcem poďakovať obom jeho dcéram Eve Kudlovej a Zuzanne Tanáčovej a ich rodinám za poskytnuté informácie o ich otcovi.

Spracoval Dušan Pevný

Chlieb voňal zemou

Tradície

Všade na svete má chlebič dve kôrky. V našej peci doma na dvore ho piekla moja mama a tú vôňu cítim dodnes. Tento chlieb voňal zemou, v ktorej sa urodilo obilie, z neho sa pomlela múka, voňal rosou, slnkom a robotou, ktorú naň mama vynaložila. Vstávala skoro ráno, aby upiekla 7 pečnov chleba, ktorý sme mali na celý týždeň. Dal sa na regál do špajze, prikryl sa čistou konopnou plachtou, aby čo najdlhšie vydržal. Nikdy k nemu nechýbalo čerstvé domáce maslo. Vážili sme si každý krajec a nikdy sme ho neodhodili do smetí či na kraj cesty.

V tejto peci sa upieklo aj veľa posúchov a koláčov. Život v tých časoch veru nebol ľahký. Keď sa išlo ráno robiť na pole, obed už bol uvarený, aby si mali čo zobrať so sebou. „Meltová“ káva sa nosila v trojlitrových konvách, tiež aj voda na pitie, ktorá sa brala aj v studničkách, ak boli na blízku. Dnes sú všetky pozarastané.

Nielen u nás, ale v každom gazdovskom dome bolo veľa roboty od jari až do zimy. Pri nárazových prácach si ľudia pomáhali či už manuálne, alebo záprahmi.

Veľmi náročná bola práca s konopami. Tie bolo treba vytrhať, močiť v potoku, sušiť, trepať, česať a z kúdelí sa priadli v zime nite. Potom sa robilo plátno, z ktorého sa šili vrecia, plachty, nohavice a košeľe pre chlapov, ale aj uteráky.

Keď prišla žatva, obilie bolo treba pokosiť, poviazať do snopov, uložiť do kríža a pozvážať do stodoly. Potom sa mlátilo. Mlátačku sme mali požičanú z Veľkých Stankoviec. Otec „špajzoval“ a ženy mu podávali rozviazané snopy. Pomáhali aj viacerí chlapi, ktorí boli potrební pri odkladaní vriec a odpratávaní slamy.



Keď sa omlátilo, dal sa obed. Taký „frišký“ - zatrepaná kapusta, opečené klobásky, zemiaky s petržlenom a uhorkový šalát. A boli aj koláče alebo šišky. Toto jedlo dodnes volám „mlátačkový obed“. Keď sa mlátilo po obede, na olovrant sa dala dobrá praženica s domácou slaninkou, klobáskou a k tomu čerstvý chlieb.

Daniela Biesiková

Kampet - Mongolsko 2019 - druhá časť

Prešiel mesiac a my stále na ceste... Z Azerbajdžanu berieme trajekt, smer Kazachstan (lod' z čias Lenina nám ukazuje, že už ideme na východ) a vylod'ujeme sa v strednej Ázii, v Kazachstane. A veru, má svoje čaro... Samá púšť a teplota niekde inde, než sme zvyknutí. Na hranici vybavujeme potrebné dokumenty, aby sme mohli vojsť do krajiny s autom. K tomu sa lúčime s naším členom posádky č. 3, s Tomášom, ktorý si ide vlastnou cestou, smer Vladivostok. Tomáš, veľa zdaru...



Vchádzame do krajiny, ktorú poznáme iba skreslene z filmu Borat. Na počudovanie, cesty majú a benzín tiež... Je dobrým znamením, že neostaneme na suchu. Kazachstanom nateraz len preletíme. My chceme ísť do Uzbekistanu... Dnes sa vyspíme ešte na Kazašskej strane, v hoteli so sprchou. Prichádzame, platíme a po zaplacení vysvitne, že cena je len za 12 hodín (taký hotel som ešte nevidel). Škoda len, že sme sa ubytovali o štvrtej poobede. Nevadí. Takže budíček o 4-tej ráno a ide sa - smer Uzbekistan... Na hraniciach nás čaká prekvapenie - 2 kilometrová kolóna áut čakajúcich na vstup do krajiny. My sme ale z d'alekej Európy... „Turisti? Pod'te dopredu, máte prednosť.“ Túto ponuku využívame a naozaj nás všetci s úsmevom púšťajú až na úplný začiatok kolóny... Nevie, ako to bolo s domácimi, ale my sme tam napriek protekcií čakali 9 hodín (tí poslední sú tam zrejme doteraz).

Uzbekistan je jedno veľké pieskovisko... Púšť, púšť a zas len púšť. V piesku na dne vyschnutého Aralského jazera hrdzavejú vraky lodí, ktoré tu kedysi lovili ryby. Okolo jedinej hlavnej cesty je zopár dedín a pár väčších miest ako Taškent, Khiva či Samarkand... A to je tak všetko. Áno, miesta sú to nádherné. História sa na nich podpísala naozaj veľkým písmom... Čo je ale ešte lepšie? Netreba nám tu už víza - ďalší krok uzbeckej vlády k rozvoju turizmu v krajine. V našej poslednej uzbeckej zastávke, v Samarkande, dávame auto do servisu. Predsa len, blížime sa k horám a preliečenie mu nezaškodí.

Prichádzame do Tadžikistanu, najchudobnejšej krajiny bývalého ZSSR. Čo nás prekvapuje, sú dve veci: mesačná mzda okolo 70 eur, ale hlavné mesto Dušanbe ako z inej planéty... Krásne budovy, veľký bulvár, parky, fontány, nočné osvetlenie ako na Vianoce a to najpompežnejšie, štátna vlajka na stožiaroch vysokom 165 metrov, popri ktorom by ten náš, slovenský, ani nebolo vidno. Sú to proste národní. Nič to, my potrebujeme ísť na hory...

Pamír. Pohorie, ktoré sa rozkladá na území viacerých krajín: Tadžikistan, Kirgizsko, Čína a Afganistan. Asfaltové cesty by ste tu naozaj hľadali zbytočne... Skôr ako asfalt tu nájdete spadnutý most, kravy a ovce na ceste alebo spadnutú cestu, ktorou nemôžete pokračovať... Vždy sa ale nájde iná cesta, a tak nám ruskí kamaráti ukazujú, kadiaľ to treba obísť. A ide sa ďalej... Prechádzame cez jeden z najvyšších

Na potulkách svetom

horských prejazdov na svete, sedlom Ak Baital, ktoré leží vo výške 4655 m.n.m. Dýcha sa nám o čosi horšie, o aute ani nehovoriac... Musíme dole. Prekračujeme kirgizské hranice a mierime do krajiny, kde kone sú národnou tradíciou... Už malí chlapci na nich jazdili. V mestečku Oš skúsime tradičný nápoj Kumys, vyrobený z kozylieteho mlieka (nie žeby nám chutil). Od miestneho pána policajta sme dokonca pozvaní na tradičný obed. Najviac nám ale učarovali krásne jazerá, do ktorých si môžeme skočiť a zase sa raz po týždni umyť. Z Kirgizska putujeme cez Kazachstan a Rusko do nášho vytúženého cieľa.

Mongolsko. Krajina, ktorá je 32 - krát väčšia ako Slovensko, ale žije tu len okolo 3 miliónov ľudí. V hlavnom meste Ulanbátar pritom žije polovica z celej populácie. Je to mesto, kde sa sústreďuje dianie celého Mongolska, kde je vidno silu peňazí v podobe námestí, mrakodrapov, vládnych budov a v neposlednom rade sôch, ako napríklad 40 metrov vysoká socha Džingischána, ležiaca neďaleko mesta. Mongolsko je krajina, akú si človek vie len ťažko predstaviť... Preto si na našu cestu touto krajinou nevyberáme hlavnú trasu, ale ideme sa predierať nekonečnou trávnatou stepou a púšťou. Nie tou najväčšou, Gobi, tam nás nepustia (je prísne chránená), ale celé Mongolsko je jedna veľká pustatina, a tak 2 týždne prechádzame kade-tade od púštnych dún, cez oázy až na koniec Mongolska, do pohoria Altaj. Mongolsko sme si zamilovali, aj keď je to iná káva ako tá, na ktorú sme zvyknutí... Dedinky raz za 200 kilometrov, v obchodoch na výber 5 vecí, z toho 2x vodka, namiesto bravčového mäsa je konské, čaj je slaný, spí sa v jurtách aj po 10 osôb, no, a čo je najkrajšie, až tu sme pochopili, aké to je „baviť sa ako s Mongolom“. A vážne, zídu sa ruky aj nohy, pretože angličtina ani ruština tu veru nezaberá...

Teraz už len rýchly prejazd Ruskom a Ukrajinou naspäť domov, pretože všade dobre, ale doma najlepšie.

Peter Piršel

facebook:Kampet, www.kampet.net



Ked' sa snúbi nežná ruka s hlinou



V jeden podvečer klopem na dvere rodinného domu, keď mi po chvíli otvorí dvere príjemná žena, ktorá pretvára hmotu hliny na keramiku, a to už od roku 2013. Pre mňa je výnimočná v tom, že ako vyštudovaná inžinierka v technickej oblasti našla odvahu otočiť pomyselné profesijné kormidlo na lodi osudu k umeleckej tvorbe. A rozhodne urobila dobre!



Šikovné ruky

Milí čitatelia, je mi potešením, že vám môžem predstaviť Ing. Andreu Ragulovú, ktorá sa venuje prevažne dekoratívnej keramike a jej diela už potešili nejedno ľudské oko a aj srdiečko. K tvorbe sa dostala náhodou, keď obdivovala výrobky z keramiky u svojej kamarátky, zapáčili sa jej a začala skúmať, ako ten, ktorý vyrobiť. Samozrejme, aj jej začiatky boli sprevádzané menšími či väčšími nepodarkami, postupne sa učila trpezlivo zaobchádzať s hmotou, ktorú pod svojimi rukami menila na krehkú krásu. Ved' samotný výsledok zvyčajne dosiahne po niekoľkých dňoch až týždňoch práce.

Po vstupe do jej dielne sa zrazu ocitnete vo svete umelca, kde je celá paleta teplých farieb, keďže ste razom obklopení celou škálou produktov od vtáčikov, kvetov, motýľov, hodín a iných, ktorých finálny výsledok sa zavŕši v keramickej vypaľovacej peci, na ktorú je právom pyšná. Je to ako balzam na dušu! Neviete si vy brať! Kocháte sa krásou, v ten moment pookreujete sami na duši, spájate sa s prírodou a túžite mať aspoň jeden kúsok tej nádhery čo najbližšie pri sebe, napr. makový kvet vo váze alebo vtáčika v črepníku, vianočnú keramiku na stromčeku, misu na stole v obývacej izbe, atď.

Jej tvorbu mnohí z vás poznajú, veď ju pravidelne stretávate na jarmokoch, kultúrnych a spoločenských akciách. Stánok Ing. Andrey Ragulovej nemožno obísť, pritiahne vás energia, ktorá z predávajúcej a ponúkanej keramiky vyžaruje.

Raz darmo, kto tvorí s láskou a záujmom, nemôže mať nedobry výsledok. Pozrite sa sami, určite budete so mnou súhlasiť.

Veronika Kováčiková



Chovateľská výstava

Spoločenské organizácie



LAUGARICIO CUP 2019 Výstava králikov, hydiny, holubov o titul majstra a šampióna Trenčianskeho kraja s medzinárodnou účasťou.

Súčasťou výstavy sú:

19. špeciálna výstava Slovenského klubu chovateľov husí a kačíc,
11. špeciálna výstava nutrií a 10. memoriál R. Mojžiša.
26. - 27. október 2019 Trenčianske Stankovce



Výstava sa bude konať v hale a na nádvorí chovateľského areálu, vedľa evanjelického kostola v Trenčianskych Stankovciach. Opäť bude s medzinárodnou účasťou vystavovateľov, ale i kvalifikovaných posudzovateľov z viacerých krajín v každom odbore, kde porovnáme a verejnosti predstavíme výsledky práce chovateľov nielen trenčianskeho regiónu, ale i našich zahraničných hostí z viacerých krajín.

Vystavovatelia prídu zabojovať o hlavné tituly šampióna a majstra Trenčianskeho kraja, ako i mnoho ďalších titulov a cien v každej kategórii (hydina hrabavá, hydina vodná, holuby, králiky). Zvieratá budú posúdené kvalifikovanými posudzovateľmi zo Slovenska, Českej republiky a Nemecka.

Výstava bude pre verejnosť otvorená: v sobotu 26.10. - od 9. do 17. hodiny a v nedeľu 27.10. - od 9. do 13. hodiny.

Návštevníkom, hlavne tým, ktorí majú záujem o kúpu zvierat, odporúčame výstavu navštíviť už v sobotu. Počas výstavy čaká na náv-

števníkov výstavy veľmi bohatá a veľká tombola s hodnotnými cenami a vyhrávacím každým druhým žrebom.

Slávnostné ukončenie výstavy s tradičným odovzdávaním ocenení sa uskutoční v nedeľu 27. októbra 2019 o 13:00 hod. v priestoroch chovateľského areálu, za účasti vzácných hostí. Veríme, že prijmete naše srdečné pozvanie, ktoré vás bude motivovať k začiatku vašej chovateľskej činnosti a budete môcť najmä s deťmi vzhliadnuť výsledky našej práce.

Čo sme pre Vás pripravili? Okrem vystavovateľov zo Slovenska sa zúčastnia našej výstavy so svojimi zvieratami i chovatelia zo zahraničia (Česka, Nemecka, Poľska, Litvy, Rumunska), ktorí budú prezentovať širokú paletu tradičných, ale i menej známych plemien hydiny, holubov, králikov a rôznych farebných rázov nutrií. Zvieratá budú hodnotiť medzinárodne uznávaní posudzovatelia a pre tie najúspešnejšie sú pripravené hodnotné ocenenia. Okrem hlavných titulov MAJSTER LAUGARICIO

a ŠAMPIÓN LAUGARICIO či čestných cien, je pripravené i množstvo privátnych ocenení a prémie venovaných od sponzorov.

Už niekoľko rokov je na našej výstave samozrejmosťou katalóg s bodovým hodnotením každého zvieratá a adresami chovateľov vystavených zvierat, ktorí si budete môcť zakúpiť v pokladni výstavy. Ďalšie informácie je možné zistiť a overiť u členov výstavného výboru – kontakt Peter Žuffa - +421905744599. Tešíme sa na vašu účasť.

Peter Žuffa



Vamonos a bailar alebo „Zatancujme si“!

Na vlastné oči



Starý dobrý Hrozenkov, obec na slovensko-moravskom pomedzí, kde som sa opäť po roku prišla pozrieť na „KOPANIČÁRSKE SLAVNOSTI“, tentokrát už ich 64. ročník. Už pri vstupnej bráne som sa mysl'ou vrátila rokmi späť, keď som sa ako malé dieťa tešila, že na začiatku letných prázdnin pôjdem aj so starými rodičmi na prvý veľký výlet na „kolotoče do Hrozenkova“, ktoré mi boli v tom čase nesmierne vzácne. A nielen kolotoče, ale aj pečené ryby, na ktoré sme si vystáli rad (poznámka: „Ale tá chuť stála za to!“), cukrovinky, moravské koláče....

Až teraz si uvedomujem, že už od detských čias na jednej strane som podvedome vnímala „krásy Moravy“ pozorujúc okolitú nádhernú prírodu, ktorá sa vám naskytne pri každom pohľade z lavičky v amfiteátri, a ktorá sa mi vryla hlboko pod kožu na celý život.... a na strane druhej....aj tóny z ľudových hudobných nástrojov, české aj slovenské slová, ktoré ma sprevádzali na každom jednom kroku. A stále som bola doma, v našej krajine....

Práve vďaka tomu aj v tú chvíľu pri vstupe v roku 2019 sa mi opäť vrátil ten pocit, že som doma, na starom známom mieste, na ktoré sa musím a chcem vracať pre pekné spomienky.

Po vystúpení FS Rozvadžan prichádza v poradí na javisko zahraničný súbor MONARCA DE MÉXICO BALLET FOLKLÓRICO, ktorý predstavil návštevníkom podľa vyjadrenia jedného z jeho členov „iba kúsok z Mexika“. Vďaka charizmatickej speváčke Szabine s výrazným hlasom a ebe novými vlasmi ste v jeden moment preleteli ponad oceán do južnej časti Severnej Ameriky. Nechali ste sa unášať nádhernými rytmickými melódiami. Tie boli umocnené výraznými kostýmami a krásnymi tanečnicami, ktoré mužských účastníkov vtiahli do deja po ich vyzvaní do tanca.

A mužské hlasy? Tie mali osobitú čaru.

Po vystúpení sa jednotlivé súbory, domáce aj zahraničné stretli na spoločnom parkete, kedy začali komunikovať kroje navzájom, reč tanca prekonala jazykovú bariéru a začala ľudí zbližovať tak, že poskytla tanečníkom možnosť spoznať sa navzájom aj osobne. Mexičania svojimi krásnymi úsmevmi, zdvorilým správaním, radosťou a temperamentom im vlastným úspešne reprezentovali krajinu v d'alekej cudzine, pod korunami moravských stromov.

Výzva „Vamonos a bailar“ sa počas večera stala tak samozrejmosťou, že niektorým folkloristom zo Stankoviec to nedalo neprísť aj ďalší

deň a predĺžiť si radosť z náhodných, ale krásnych stretnutí v Starom Hrozenkove.

Keď som s odstupom pár dní po akcii dostala odpoveď z Mexico City v znení: „Už sme prileteli a všetko je v poriadku...“, pomyslel som zamkla bránu amfiteátra v poradí 64. ročníka „Kopaničárskych slavností“, pozrela na fotografiu súboru, ktorú som dostala od jedného z jej členov na pamiatku, a priala si, aby sa chýr o Kopaničárskych slávnostiach rozniesol aj v d'alekom Mexiku tak, ako sa Mexiko predstavilo nám: „Srdečne, pokorne a s radosťou“.

Ďakujeme, obce Starý Hrozenkov a Drietoma.

Veronika Kováčiková



Poveš' o zbojníkovi Stanovi

Ďaleko v horách pod Inovcom je skala, ktorú nazývajú Stanovou skalou. Poveš' vraví, že každý rok na svätého Jána Krstiteľa sedí na tejto skale dievčina a čaká ...



Po porážke Rákociho na turnianskom poli trpelo hlavne obyvateľstvo tohto okolia. Nie je div, že v týchto nepokojných časoch, keď verejný poriadok a bezpečnosť boli narušené, vznikol zvláštny zbojnícky svet. Rozptýlení vojaci bez svojich veliteľov utekali po prehratej bitke pred zajatím. Mnohí sa však nechceli vrátiť späť k svojim pánom a dali sa na zboj. I v našich horách vyčíňalo niekoľko takýchto zbojníckych skupín, ale asi preto nevošli do dejín ako Jánošíkova družina, lebo nebrali iba pánom - ale kde sa čo dalo.

Najsilnejšej zbojníckej skupine velil zbojník Stano, ktorý pravdepodobne pochádzal z blízkeho okolia. Medzi najvydarenejšiu akciu patrí i odcudzenie klenotnice jednej grófk... V nej mala okrem šperkov i krásnu umeleckú prácu z veľmi ušľachtileho kovu, ktorý nazývame zlato. Tento umelecký predmet zobrazoval pastiersku idylu - pastiera s dvanástimi ovečkami.

Keď zbojníka Stana chytili a vypočúvali na Trenčianskom „ratúze“, na otázku, kde schoval klenoty pani grófk, odpovedal: „Nech pani grófk nosom prerýje Inovecké hory - potom si svoje šperky nájde.“ V noci okolo väzenia vznikol zvláštny ruch, mreže na oblôčku jeho cely vypadli a cesta na slobodu bola voľná! To jeho kumpáni mu pomohli dostať sa na slobodu.

Zbojník Stano nebol až tak zlý človek. Pri úteku na slobodu volal so sebou aj svojho „spolubývajúceho“ - sedliacka, ktorého zavreli do väzenia na jednu noc, pretože nezaplatil mýto, keď vstupoval do mesta. Tento však odmietol s ním odísť. „Na zboj už nevládzem,“ vravel, „hoci by som rád a na svedomí nemám žiadnu šperkovnicu, len nejaký ten grajciar za nezaplatenie mýtneho.“

I zľutoval sa zbojník Stano nad trenčianskym magistrátom - že z čoho bude žiť, keď sediaci nemajú ani na mýto. Poradil sedliakovi, aby išiel tam a tam, odtiaľ 3 kroky na sever a ešte 2 kroky na západ od toho mohutného duba a aby tam kopal. Nájde tam vraj krčah temer do trištvrti naplnený drobnými žltými plieškami zvanými dukáty. „Budeš mať na mýto až do smrti. Zato však každý rok na Všetkých svätých zapál' sviečku na tom mieste za moju dušu a toto nech robia i tvoji potomkovia,“ povedal zbojník a zmizol v tmavej noci.

Ako to už býva, poriadny zbojník nemohol byť bez frajerky, a tak ju mal i náš Stano. Jeho milá, Mariška, dlho vyčkávala svojho milého. Keď však nechodil, hnaná túžbou, vydala sa za ním do lesa k jeho skrýši, ktorú jej raz prezradil. Tohto využili pandúri a sledovali ju. Keď prišla ku skrýši, tá bola prázdna, nič ne-

Zaujímavosť

tušiaci dievčina si teda sadla na skalú a čakala. Po čase sa objavil Stano. Prekvapený, že ho tam Mariška čaká, chcel ju privítať. Vtom sa však na neho vrhli pandúri - on však miesto toho, aby sa bránil, vrazil nôž do srdca svojej milej, o ktorej si myslel, že ho zradila.

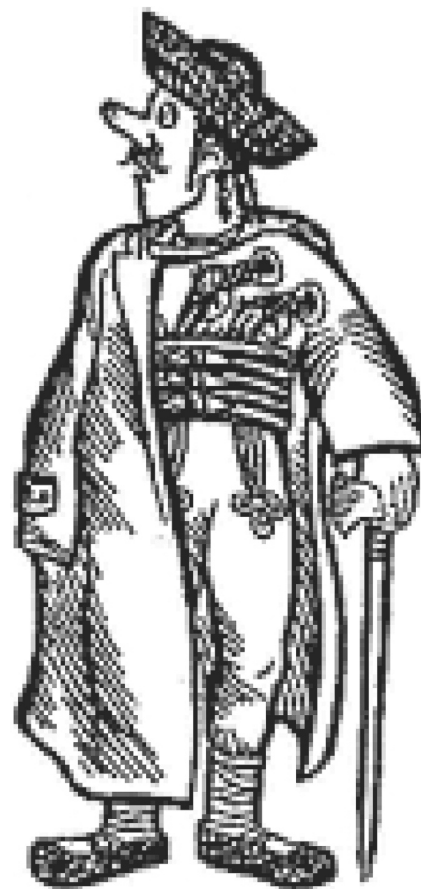
Na deň svätého Jána Krstiteľa, keď poľudňajšie slnko rozohrieva vzduch, blízky potôčik žblnkoce, vo vzdušnom opare zrazu uvidíte siluetu dievčata sediaceho na skale. Nereaguje na zavolanie, ba nevysťasí ju ani výstrel poľovníkovej pušky. Stále čaká na svojho milého, chce mu vysvetliť, že ho nezradila. Bolo by jej však zbytočné vysvetľovať, že sa už svojho milého nikdy nedočká.

Kto ju chce vidieť, nech si sadne na breh oproti Stanovej skale. So zapadajúcimi slnečnými lúčmi i ona sa rozplýva, aby o rok na sviatok svätého Jána Krstiteľa prišla znova. Stana, zbojníka, obesili, ale pastiera s ovcami i s ostatnými klenotmi však ešte stále skrýva Inovecké pohorie, lebo ani pani grófk, ani nikto iný ho zatiaľ nosom neprerýl.

Čo sa stalo so sedliakom, nevedno. Pravdepodobne si svoj dlh mestu vyplatil. Isté však je, že na vršku Červená hora, rozkladajúcom sa od Stankoviec nad Bodovkou, je každý rok na sviatok Všetkých svätých čerstvo vyčistená jama a na jej dne horí jedna jediná sviečka.

Spracoval Vendelín Sedláček

Zdroj: Rudolf Horňák, knižka - Trenčianska Turná do roku 1918



Náš príbeh v Turci

Stalo sa

Pred 50 rokmi dokázali dievčatá z časti našej obce, z Veľkých Stankoviec, zvíťaziť v celoslovenskej súťaži dobrovoľných požiarňích zborov. Ich triumf bol veľkým ocenením snahy, ktorej sa tvrdo venovali tréningom pod vedením pána Jána Hrušovského. Bolo to veľké ocenenie ich odbornej zručnosti a vytrvalosti. Bolo tak významné, že si naň po rokoch spomenuli aj v redakcii celoslovenského časopisu Požiarnik.



Na udalosť nás upozornili dcéry pána Hrušovského Eva a Zuzanna. A v časopise sa okrem iného píše: „Prvé slovenské národné kolo

sa úrovňou organizácie a výkonmi väčšiny súťažiacich stalo poctou nášho požiarňictva, Matice slovenskej, Martina a turčianskeho

regiónu - kolíske slovenského dobrovoľného hasičstva. Svojimi výkonmi žiarili v Martine aj absolútne víťazky z požiarneho zboru Veľké Stankovce, ktoré do národného kola priviedol skúsený tréner Ján Hrušovský. On bol profesionál a pripravil dievčatá tak, že výkony pri plnení disciplín mali dievčatá porovnateľné s najlepšími družstvami z kategórie mužov.“

Po päťdesiatich rokoch si spomína redaktor Stanislav Vančo, v časopise POŽIARNIK číslo 7/2019 takto: „Dostal mám v ušiach priznania žien zo Stankoviec - nacvičovali sme útok, štafetu uprostred dediny, na ulici... A opäť útok a štafeta, oddych, futbal a znova útok..! Aj by sme si boli ponádávali, ale učili sme sa držať jazyk za zubami, správať sa ako kázu smernice... - prezrádzali tajomstvo úspechu.“

Pripravovala sa medzi nimi aj Zdenka Ďurišová, ktorá prizdobila úspech Stankovčaniek víťazstvom v preteku jednotlivkyn. „Dve zlaté do jednej dediny? To už niečo znamená!“ sa ešte dlho pripomínalo a spomínalo na slávne augustové dni v Martine.

O tento veľký úspech sa zaslúžili, na fotografii zľava doprava v hornom rade Zuzana Záhumenská, Marta Škúca, Eva Hrušovská, Mária Lorencová, Emília Dobiášová, v dolnom rade Jarmila Lorencová, Darina Bučková, Zdena Ďurišová, Zuzana Bučková, Mária Dohálová a tréner Ján Hrušovský.

Spracoval Dušan Pevný

Sedličná - Birešňa

Historické foto



Transsibírska magistrála 2019

Dobrodružstvo



Do knihy života dvoch bláznov zo Stankoviec sa nezabudnuteľne zapíše výlet Transsibírskou magistrálou, najdlhšou železnicou na svete, ktorú sa rozhodli na vlastnú päsť vyskúšať. Zbalení do malej cestovnej tašky, slzy lúčenia a radosti z nepoznaného, toľko málo sme si niesli so sebou.

2. júla 2019 o desiatej večer opúšťame Vrbové. Naš veľmi dobrý kamarát Peter sa ponúkol, že nás zvezie. Čo viac sme si mohli priať než eskortu kamiónom priamo pred letiskovú halu v Prahe. Naše viac ako štvorhodinové čakanie na delegátku ušlo ako voda. Vzrušenie z prvého letu, nedočkavosť, zvedavosť a hlavne ruská vodka, to všetko nás čakalo najbližšie tri týždne.

Skupinka 4 bláznivých Slovákov (my dvaja a Michal s Martinom) a 11 Čechov nasadá do Boeingu a hor sa smer Rusko. Naša nevedomosť, ostýchavosť a obava o bezpečnosť sa razom vytratila po pristátí v Moskve na Šeremetiev. Zrazu sa v nás prebudil rešpekt z nepoznaného. Krajina neobmedzených možností. Aj tu sme sa presvedčili, že nie každému sa dá veriť a že nič v živote nie je zadarmo. Príchod na Červené námestie a pohľad na majestátne sa týčiaci Chrám Vasilija Blaženého nám len potvrdil, kde v skutočnosti sme a vrhol nám slzy do očí. Poznáte ten pocit, keď niečo stále vidíte len v telke a zrazu to stojí pred vašimi očami.

Noci v Rusku sú chladné aj v lete. Preto do-
držujeme každé ráno a večer pitný režim a pre-
ventívne sa liečime domácou pálenkou. Pár
fotografií v Moskve, štartovacia fotka pri nultom
míľniku, nákup pravej ruskej vodky a hurá, za-
čína sa pravá a tvrdá „magistrála“. Prvá za-
stávka je v Nižnom Novgorode. Výhľad na sútok
riek Oky s mohutnou Volgou sme si vychutnali
priamo z lanovky 95 metrov nad hladinou. Ne-
verili by ste, ale pre mnohých ľudí z polostrova
Bor to je jediná cesta ako sa dostať do centra
alebo do práce.

Nocľah v útulnom hoteli sme na ďalší deň
vymenili za 4-miestne kupé vo vlaku. Keď
trávite noc vo vlaku, vždy vám „dežurnaja“
(správkyňa vagóna) prinesie balíček – čisté
obliečky, plachtu, uteráky, papuče, zubnú pastu

a kefku. Každé ráno je zasa veľké upratovanie.
„Dežurnaja“ príde, poutiera prach, povysáva
kupé a hor sa na raňajky. Polievky do hrnčeka
sú pre nás pravidelný zdroj potravy. Samovar
na chodbe, zapožičaný „stakanček“ (šálka) sú
vo vlaku samozrejmosťou. Márne by ste tu
hľadali nejaký luxus a komfort.

Vlaky sú však čisté a pekné. Ide v podstate
o pravidelnú linku, ktorou chodia aj domáci do
práce. Akceptovali sme všetko, čo nám prišlo
do cesty. Tu sa musíte jednoducho prispôbiť.
Moderné výdobytky by ste v tajge alebo na Si-

bíri hľadali márne. No myslím, že ľudia, ktorí
žijú v chudobnejších a odľahlejších častiach sú
oveľa šťastnejší a spokojnejší ako my, čo žijeme
vo svete stresu.

V skorých ranných hodinách prichádzame
do Kazane, hlavného mesta Tatárskej republiky.
Taxíkom sa prepravíme do hotela, zoberieme
so sebou pár rubľov a ide sa do centra. Aké by
to bolo, keby sme sa domov neozvali a ne-
spomenuli na staré časy, keď sa ešte vo veľkom
posielali pohľadnice? Takže smer ruská pošta
a za 114 rubľov (1,60 eura) posielam domov
pozdravy. Sme v Rusku. Tisíce kilometrov vzdia-
lení od domova. Preto treba vyskúšať všetko.
Sprcha na vlakovkej stanici? Žiaden problém. Pol
hodinka za 150 rubľov (2,14 eura) len sami pre seba.

Noc strávenú vo vlaku nám spríjemnil Tadži-
kistanec Bacha. Cudzinec, ktorý sa s nami dal
do reči a, samozrejme, ako inak, vypil si s nami
na zdravie. Na stanici síce na chvíľu zmizol, ale
keď sa vrátil s fľašou koňaku, náš strach o neho
sa úplne vytratil. Ľudia v celej krajine sú veľmi
pohostinní, vďační a nápomocní. Takisto aj oni
zasa na oplátku vedia oceniť naše priateľstvo
a pohostinnosť.

Jekaterinburg – mesto na hranici medzi Eu-
rópu a Áziu. Miesto, kde môžete byť súčasne
na 2 miestach naraz – jednou nohou v Európe
a druhou v Ázii. Miesto, kde sa delia kontinenty,
ale nie ľudskosť. Samozrejmosťou v Rusku sú
„stupačky“, takže, čo vám iné zostáva, ak to na
vás príde? Vyskúšať. Malá zastávka v najstar-
šom ruskom meste Ťumeň a odtiaľ jednoduchý
výlet do Tobolska, ktorý nám dal možnosť
vyskúšať si vagón s otvoreným kupé. Vojdete
dnu a všade vidíte len trčiace nohy a počujete
divné zvuky a chrápanie. No nič, usadíme sa,
kúpime domáce pirôžky a sledujeme okolie.
Vidíte len brezy, brezy a brezy. Desiatky kilo-
metrov len brezy, zrazu 10, 20 domčekov,
povedľa nich zemiaky a zasa len brezy...





28 hodín vo vlaku nám dalo zabrat'. Nie je vodka. Predaj alkoholu je v celej krajine dovolený len do 21:00, ponaučenie z toho – kúpiť viac ako nič... Deviaty deň strávime v Krasnojarsku. Celodenný výlet taxíkom sme vymenili za ľahkú turistiku v skalnom meste Stolby, kde majú, mimochodom, vraj najlepšiu prírodnú vodu na svete. Krasnojarsk sa pýši tiež druhou najväčšou vodnou elektrárnou v Rusku, je v Divnogorsku. Paradoxne, akurát v tomto meste sme boli svedkami blikajúcej sanitky stojacej na semafore, pričom chodci bez problémov prechádzali. To by sa u nás stať nemohlo. Ďalší dôkaz, že v jednoduchosti je sila a krása sme zažili v Irkutsku. Hotelová izba o rozmere 3x3 metre a vaňa položená na „špalkoch“.

Jedenásty deň nášho bláznovstva nám prináša plavbu po najhlbšom sladkovodnom jazere na svete - Bajkale. Do prístavu Port Bajkal, odkiaľ vyrážame na 7-hodinovú jazdu vlakom po „krugobajkalke“. Nádherné a nezabudnuteľné scenérie najväčšej zásobárne pitnej vody na svete vás dojmajú a všetko zachytávame do fotografií. Konečne ryby. Údený omul a golomianka nám na malú chvíľu zasýtia žalúdok. Leninova socha stojí v každom väčšom meste, ale vidieť najväčšiu hlavu na svete v hlavnom meste Burjatskej republiky Ulan-Ude, to je pohľad na nezaplatenie. Vydávame sa na celodenný výlet autom do budhistických chrámov uprostred stepnej kotliny, kde kravy

na ceste sa berú ako prirodzená vec. Čaká nás 56 hodín vo vlaku cez sibírsku tajgu blízko čínskych hraníc, to znamená nakúpiť proviant, hlavne tekutiny, a dobrodružstvo pokračuje.

Hodiny ubiehajú, vodka sa mýňa, baterky vo fotoaparátach tiež. Konečne vystupujeme na sútoku riek Amur a Ussuri – v Chabarovsku, kde nás čaká vyhlídková loď po Amure. Posledný presun ležadlovým vlakom do Vladivostoku – to je konečná magistrály s míľnikom 9288 km od Moskvy. Všetky pocity a zážitky sa nám zhrnuli do širokého úsmevu a premenili sa v tri slová – DALI SME TO.

Všetko sme mali zrazu ako na dlani. Za nami tisíce kilometrov vlakom, 170 km pešo a 26 tisíc kilometrov celkovo. To je Rusko – jediná krajina na svete, kde nastúpíte do lietadla a po 9 hodinách letu vystúpíte na území tej istej krajiny. Rusko má celkovo 11 časových pásiem, no my sme zdolali „len 9“. Transsibírsku magistrálu prejdete na jedenkrát za 7 dní, no my sme týždňový pobyt vymenili za neuveriteľné 3 týždne dobrodružstva, zážitkov, suvenírov, milých ľudí, nezabudnuteľných okamihov s našimi slovenskými partákmi a bratmi Čechmi.

Zaujímavosťou je, že všetky vlaky v Rusku sa riadia moskovským časom. Veríme, že sa tam ešte niekedy vrátíme a znova zapadneme na nejaký čas medzi našich druhov. Držte nám palce.

Ema Kulačíková a Rastislav Ďuriš



Morské oko

Z nášho chotára



Z rozprávania miestnych pamätníkov sme sa dozvedeli, že sa k tejto rarite chodievalo v rámci vyučovania v sprievode učiteľa pána Hága a s ním deti poznávali nezvyčajnú faunu a flóru tohto zvláštneho javu. Vyskytovali sa pri ňom nezvyčajné lietajúce chrobáky, ktoré nikde inde neboli. Byliny, ktoré sa podobali morskej tráve, boli večne zelené. Sneh a ani ľad sa tam neudržiaval.

Občania ju mali pred očami ako vodu, ktorá nemala dno, nikto sa neodvážil do nej vojsť, hĺbku sa ani nesnažili zistiť, čo sa tak diery plnej vody či bahna báli. V chladných zimných a jesenných dňoch stúpala nad dierou para, opar. Sťahy hmly stúpala do nebies.

Deťom sa pri sviečkach a lampášoch rozprávali rôzne príbehy, napríklad o vílach, ktoré sa vznášali nad týmto miestom alebo o zmiznutom gazdovom povoze.

A miesto, o ktorom píšeme aspoň zopár slov od pamätníkov, je svojou zvláštnosťou známe do dnešných dní. Možno by si zaslúžilo ochranu. Možno by si zaslúžilo preskúmať. No každopádne by o ňom mali Stankovčania vedieť. A chrániť si ho.

Dušan Pevný

Je neskoré popoludnie a gazda ženie svoje voly s povozom spod hory nad Betlehemom. Padá jemný, no hustý dážď. Opar z lúk a pôdy malostankovského chotára s pribúdajúcim šerom blížiaceho sa podvečera robí cestu ťažšou a ťažšou... Gazda s vypätím všetkých síl drží opraty povozu. Občas skričí na volov: „Hohohóóó, hotá, kam to ťaháte...!!!“ Zaplieska bič a aj kvôli vlastnému bezpečiu kráča vedľa povozu. Kolesá sa pod váhou nákladu zabávajú hlbšie a hlbšie do rozbahnenej pôdy a zúfale zvieratá ťahajú povoz čoraz pomalšie. Dážď a šero naberajú na intenzite. Gazda sa zúfalo snaží povoz dostať do dediny. Namieril si to po grunte zvanom „Nad studňu“. Keď tu zrazu náklad s povozom spomalil pod prebárajúcou sa zmesou hliny, blata a vody. Gazda zdvíha hlas. Bič pretína vzduch ostrými výbojmi. No voly nevládzu. Každým ďalším krokom sa voz ponára hlbšie a hlbšie do bezodného blata. Voly miesia blato a prešľapujú na mieste. Gazda má pár chvíľ na rozhodnutie. Stratí povoz alebo aj zvieratá? Rozhoduje sa... Vo chvíli, keď už zadné kolá pohltila čierna tma bezodného blata, odopína jarmo a oslobodzuje voly. So strachom v očiach pozerá na posledné okamžiky svojho povozu, ktorý sa ponára do nenásytného blata...

Tolko povestí či príbeh, ktorý sa tradoval medzi občanmi našej obce dlhé roky. A možno to bolo úplne inak a starí rodičia chceli nahnať trochu strachu svojim vnúčencom, aby sa vyhli miestu v chotári, ktoré považovali za zvláštne a nebezpečné. A to miesto sa zachovalo dodnes.

Áno, je v katastri Malých Stankoviec, miestni

to tam volajú „Nad studňu“. Odhadom snád 100 metrov od tzv. Rákocziho studničky. A podľa inej legendy či klebety tam vraj gazdiné nosili staré duchny, aby túto „čiernu dieru“ v zemi zahltili či utesnili. Každopádne, deti sa k nej – prírodnej anomálii, báli priblížiť. Pre nich to bola čierna diera – alebo aj morse oko.



Redakcia HLAS

Noviny pripravili: Ing. Martin Jurčo, Gabriel Kadák, Bc. Monika Pevná, Ing. Jozef Kadák, Bc. Radovan Siva, Dušan Pevný, Pavol Kurtiš
Ing. Štefan Šmatlák, Tomáš Sliva, Slavo Tomík, Ing. Vendelín Sedláček, Dominika Mojžišová, Pavol Múdry, Mgr. Vlasta Pevná - korektúry.
Grafická úprava: Jano Kukučka, Tlač: DUO PRINT s.r.o., L. Podjavorinskej 5, Nové Mesto nad Váhom, Prevádzka Trenčín Náklad: 1000 ks.
Periodicita vydania: 6x ročne. Zapísané v Zozname periodickej tlače Ministerstva kultúry SR pod číslom: MK – EV 5100/15.
Vydavateľ: Dušan Pevný, Rozvadze 501, 913 11 Trenčianske Stankovce

Texty sú zverejnené v pôvodnej verzii autorov bez úprav.

Podnety občanov možno zasielať na e-mailovú adresu: hlas.stankovce@gmail.com.

